

آیا ترکیه بر روی دریای نفت است؟

وزیر انرژی و منابع طبیعی ترکیه اعلام کرده در بسیاری از مناطق این کشور، نفت فوران می‌کند. تحلیل سخنان او و اردوغان و تطبیق آن با دنیای واقعی، نشان می‌دهد که پای یک مساله سیاسی مهم در میان است.



به گزارش آران نیوز، این روزها در ترکیه، مداوم از این صحبت می‌شود که این کشور، بر روی دریایی از نفت است و هر جا را حفاری می‌کنند، نفت فوران می‌کند و بیرون می‌زند! به گفته اردوغان، تولید روزانه نفت در ترکیه از 3 هزار بشکه به 65 هزار بشکه در روز رسیده است. ترکیه نفت مختصری در باتمان دارد اما حالا اعلام شده که در آدیامان، شرناخ و آدانا هم، ذخایر نفت قابل توجهی کشف شده است. جالب اینجاست که مقامات دولت اردوغان، خیلی سریع و شتاب زده، این میادین را ارزشگذاری می‌کنند و به عنوان مثال، گفته شده میدان یافته شده در جیهان آدانا بیش از یک میلیارد دلار می‌ارزد اما میدانی که در شرناخ کشف شده، بسیار بیشتر است!

رئیس جمهور ترکیه گفته است: «در کوه گابار در استان شرناخ 150 میلیون بشکه ذخایر خالص نفت کشف کردیم. این یکی از 10 اکتشاف بزرگ زیرزمینی در سال 2022 است. ارزش این ذخیره تقریباً 12 میلیارد دلار است. تولید نفت از چاه‌هایی که قبلاً در آنجا به بهانه نبود نفت بتن ریخته می‌شد و در مناطقی که به دلیل تروریسم رها شده بود، آغاز شده است. تولید روزانه نفت ترکیه که 5 سال پیش تقریباً 40 هزار بشکه بود، امروز به 65 هزار بشکه افزایش یافته است.»

جدیداً، فاتح دونمز وزیر انرژی و منابع طبیعی ترکیه اعلام کرده که در بسیاری از مناطق این کشور، نفت کشف شده و ترکیه به زودی در مسیر خودکفایی و قطع وابستگی به خارج، قرار خواهد گرفت. رجب طیب اردوغان نیز با تکرار همین سخنان، به مردم وعده داده که گاز طبیعی برداشت شده از میادین دریای سیاه و بهره‌برداری از منابع نفتی ارزشمندی که جدیداً پیدا شده‌اند، ترکیه را به رفاه و توسعه کامل خواهد رساند!

اما تحلیل سخنان دونمز و اردوغان و تطبیق آن با دنیای واقعی، نشان می‌دهد که پای یک مساله سیاسی مهم در میان است.

در این گزارش، به این موضوع می‌پردازیم که اساساً ترکیه تا چه اندازه به منابع انرژی وابسته است و منابع کشف شده در این کشور، تا چه اندازه، نیاز ترکیه را برآورده خواهد کرد؟

اگر ترکیه بر روی دریایی از نفت است، چرا حزب عدالت و توسعه، بهره‌برداری از این ثروت عظیم را به بیست و دومین سال دوران اقتدار خود واگذار کرده و تاکنون از آن استفاده نکرده است. ترکیه، انرژی، سیاست

سال 2022 میلادی برای ترکیه و اردوغان، سال دشواری بود. مردم ترکیه در سال جاری میلادی، دشوارترین بحران اقتصادی سه دهه اخیر را تجربه کردند. منابع آماری و اطلاعات رسمی و دولتی، میزان تورم را در حد 85 درصد اعلام کردند اما تحلیلگران مستقل اقتصادی، معتقدند که در بسیاری اقلام اساسی، تورم از مرز 145 درصد نیز گذشته است. یکی از اقلامی که متناوباً و مداوماً در گرانی و تصاعد بوده و بر روی همه اقلام دیگر نیز اثر گذاشته، حامل‌های انرژی است. قیمت برق، گاز طبیعی، بنزین و گازوئیل در دو سال اخیر با افزایش قیمتی بیش از 300 درصد، مردم ترکیه را به ستوه آورد. به همین خاطر، اردوغان مداوماً بر طبل توسعه انرژی می‌کود و دستگاه عظیم تبلیغاتی حزب عدالت و توسعه، روی این موضوعات زوم می‌کند:

اهمیت کشف گاز طبیعی در دریای سیاه.

تلاش ترکیه برای تبدیل شدن به بزرگترین مرکز تجمع و انتقال گاز در اروپا.

کشف چندین منبع نفت خام در استان‌های جنوب و جنوب شرقی ترکیه.

احداث نیروگاه هسته‌ای ترکیه در آک کویوی مرسین به کمک روسیه.

تلاش بر استخراج نفت در مدیترانه.

این در حالی است که اولاً، منابع کشف شده در میادین گازی دریای سیاه اندک است و هزینه استخراج و انتقال آن مقرون به صرفه نیست، دوم این که میادین نفتی کشف شده بسیار فقیر هستند و منابع آنها ناچیز است و سوم این که هیچکدام از این اتفاقات، ترکیه را از وابستگی و گرانی، نمی‌رهاند.

فاتح دونمز وزیر انرژی و منابع طبیعی ترکیه میزان کل ذخایر نفتی کشف شده در خشکی را در حد

225 میلیون بشکه برآورد کرده است. مقایسه این رقم، با ذخایر کوچکترین کشورهای تولید کننده نفت در خلیج فارس، نشان می دهد که اساساً چیزی که ترکیه نام آن را دریایی از نفت گذاشته، از منظر معادلات کلان انرژی در جهان و منطقه، در حد یک شوخی است.

نفت در تاریخ ترکیه

جنگ جهانی اول، همان جنگ عالمگیری بود که بیش از همه، به امپراتوری عثمانی لطمه زد و مصطفی کمال پاشا از ژنرال های سپاه عثمانی، وقتی دید از آن نقشه گسترده و بزرگ قلمرو عثمانی، تنها بخش امروزی آن بر جای مانده است، در سال 1923 میلادی، جمهوری ترکیه را تاسیس کرد. یکی از آلام و دردهای بزرگ او، از دست دادن قلمرو نفتی عظیم کرکوک و موصل بود که در داخل مرزهای کشور جدید التاسیس به نام عراق قرار گرفت و از جغرافیای پیشین جدا شد. این حسرت، همواره بر دل ترکیه ماند که چرا حاصلخیزترین میداین نفتی را در جریان جنگ جهانی اول از دست داد.

پس از جنگ جهانی دوم، بارقه امیدی برای ترکیه شکل گرفت و در سال 1948 میلادی، در استان کردنشین باتمان ترکیه، نفت استخراج شد. تصور اولیه بر این بود که این میدان نفتی، دریاهای سیاه زیرزمینی بزرگی همچون کرکوک و موصل را در جیب خود، پنهان خواهد کرد. اما چنین نبود و نفت باتمان، همواره ناچیز بوده به گونه ای که از سال 1948 میلادی تا سال 2021 میلادی در این میدان، تنها 324 میلیون بشکه نفت برداشت شده است. یعنی هر سال، کمتر از چهار و نیم میلیون بشکه! به عبارتی کل تولید نفت باتمان ترکیه در طول یک سال، برابر با 4 و نیم میلیون بشکه نفتی بوده که عراق تنها در یک روز، تولید و روانه بازار کرده است.

نفت و پ.ک.ک

در چهل سال گذشته، گروه تروریستی پ.ک.ک همواره در بخش وسیعی از کوهستان های جنوب و جنوب شرقی ترکیه حضور داشته و امکانی برای اکتشاف و مطالعه نفتی وجود نداشت. اما در 5 سال اخیر، با استفاده از فن آوری پیشرفته رصد ماهواره ای و حملات پهپادی، نیروهای پ.ک.ک زمین گیر شده و از مرزهای ترکیه خارج شده اند.

بر اساس تازه ترین آمارها، شمار کل اعضای پ.ک.ک که هنوز هم توانسته اند در کوهستان های مرزی خود را مخفی کنند، کمتر از یکصد نفر است و این در حالی است که در دوران اوج حملات و اوج نیروی رزمی و هجومی، شمار آنان در داخل ترکیه، نزدیک به 2 هزار نفر بود. در نتیجه رسانه های تحت امر حزب عدالت و توسعه، مداوماً بر روی این موضوع زوم می کنند که شکست کامل پ.ک.ک، می تواند دریاهای نفتی پنهان شده در زیر کوههای استان های کردنشین را در اختیار مردم بگذارد.

در پایان باید گفت، رجب طیب اردوغان رهبر حزب عدالت و توسعه و رئیس جمهور ترکیه، به دنبال آن است تا در میدان مبارزه انتخاباتی از هر پدیده ای به عنوان کارت استفاده کند و کل معادلات انرژی و سخن گفتن از نفت و گاز نیز، از این قاعده مستثنی نیست. اما کارشناسان برجسته حوزه انرژی در ترکیه، بر این باورند که تنها شانس و مجال ترکیه برای فاصله گرفتن از تبعات ناشی از واردات انرژی و وابستگی به خارج، تمرکز بر روی منابع انرژی تجدیدپذیر (Renewable resource) است.